

Juryrapport Gerard Westhoff talendidactiekprijs 2024

De Gerard Westhoff talendidactiekprijs wordt sinds 2009 jaarlijks uitgereikt aan het beste eindonderzoek op het gebied van vreemdetalendidactiek, geschreven door studenten aan Nederlandse lerarenopleidingen. Er zijn twee categorieën: eerstegraads en tweede graads. De prijs wordt om het jaar toegekend aan één van deze categorieën. Studenten van de eerstegraads lerarenopleidingen aan hogescholen en universiteiten waren dit jaar aan de beurt.

De jury bestond uit Astrid Eelkema (vakdidactica Frans, Hogeschool van Amsterdam), Calijn de Jong (vakdidactica Engels, Radboud Universiteit Nijmegen) en Willine Sonneberg (vakdidactica Duits, Hogeschool Utrecht).

De jury heeft zes inzendingen ontvangen, afkomstig uit vier instellingen. Er waren drie inzendingen Duits, één Frans, één Spaans en één Engels.

De jury wil allereerst haar grote waardering uitspreken voor alle inzendingen. Ze waren allemaal van hoog niveau, sterk methodologisch opgezet en van duidelijke betekenis voor de lespraktijk, niet alleen van de auteurs maar ook van collega's. De gekozen thema's varieerden van schrijfvaardigheid; literatuuronderwijs in relatie tot de ontwikkeling van kritische vaardigheden en burgerschapsvorming; burgerschapsonderwijs in de vreemdetaallessen; de integratie van cultuur in de taallessen, in relatie tot de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen. De jury was zeer onder de indruk van de kwaliteit van deze afstudeeronderzoeken en heeft besloten de prijs toe te kennen aan een onderzoek dat in de kern gaat over de relatie tussen pedagogiek en didactiek en laat zien hoe ze innig met elkaar verbonden zijn als de leraar een meer inclusieve leeromgeving wil creëren. De auteur is Joep Schins, de titel is *Decolonizing the Classroom: Shaping Pupils' Understanding of Ambivalence in Postcolonial Materials*. Hij heeft de lerarenopleiding bij Fontys gevolgd en geeft les op het Eijkhagen College in Landgraaf (Limburg).

Joep wilde in zijn bovenbouwlessen Engels postkoloniale literatuur inzetten niet alleen om een perspectief toe te voegen, maar ook om ervoor te zorgen dat alle stemmen in de klas werden gehoord. Voor hem betekende dit een verandering van de manier waarop de leraar literatuur geeft. Hij heeft op basis van drie postkoloniale teksten een serie van zes lessen ontworpen rond het concept *ambivalence*, het feit dat postkoloniale literatuur draait om verschillende, contrasterende emoties, identiteiten en perspectieven. Hij heeft de collega's op zijn school bevraagd en geconcludeerd dat leraren het spannend vinden om een dialoog met leerlingen te starten rond deze thematiek. Om erachter te komen hoe een leraar het beste deze dialoog kan voeren, heeft hij voor de start van de lessenserie vier leerlingen met verschillende culturele en etnische achtergronden gevraagd naar hun kennis, gedachten en houding over postkolonialisme. Deze leerlingen werden ook geïnterviewd na de lessen. Tijdens de lessen hebben alle twintig leerlingen in de klas regelmatig schriftelijk gereflecteerd, via een voorgestructureerde manier, om ervoor te zorgen dat hun producten vergelijkbaar waren. Joep heeft vervolgens de reflecties kwantitatief en methodisch geanalyseerd. Deze data, samen met de data uit de interviews, heeft hij gebruikt om vast te stellen in hoeverre de leerlingen anders waren gaan denken. Zijn conclusie is dat de leerlingen in het algemeen een dieper begrip zijn gaan ontwikkelen en minder geneigd zijn het postkolonialisme te reduceren tot een zwart-wit conflict tussen koloniale machthebbers en gekoloniseerden. Dit geldt ook voor de leerlingen die aan het begin minder dan anderen in staat waren om de gelaagdheid van de thematiek te doorgronden.

De jury was enthousiast over dit onderzoek. Dit werk is methodologisch heel sterk, met een originele combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve methodes. De lessen zijn zeer zorgvuldig ontworpen. De auteur heeft zich gebaseerd op veel relevante en actuele bronnen, die onder andere

laten zien dat er geen uniforme of universele benadering is om een klas inclusiever te maken. Het is iedere keer anders en uniek, afhankelijk van de context. Zo heeft Joep een doordachte en creatieve manier gevonden om zijn eigen klas te “dekoloniseren”. Zijn benadering kan veel collega’s inspireren, vanwege de nuances die hij zelf aanbrengt en door de passie voor het thema die hij voelt en overtuigend weet over te brengen.

De jury waardeert de manier waarop Joep het perspectief van de leerlingen steeds centraal heeft gesteld en beschouwt zijn werk als een succesvol voorbeeld van wat we in onze steeds multicultureel wordende klassen zouden willen bereiken: leerlingen kritisch leren denken en ze helpen aan een duurzame perspectiefwisseling. Oftewel: via taallessen het verschil maken in de persoonlijke ontwikkeling van de leerling. Hierbij moeten we niet verwachten dat alle leerlingen een dieper niveau zullen bereiken, maar het is onze taak dat ze bewuster worden van het bestaan van verschillende perspectieven. Deze benadering sluit naadloos aan bij de vernieuwing van de talencurricula in het voortgezet onderwijs.

De jury acht het heel wenselijk dat er vervolgonderzoek komt naar docenthandelen, want leraren voelen zich onzeker bij het behandelen van gevoelige onderwerpen in klassen met een diverse populatie. Het vraagt om moed, lessen geven waarin taal, cultuur en burgerschap innig met elkaar verbonden zijn, want je zet jezelf als leraar op het spel, je neemt risico’s. Maar dat zijn juist de prachtige risico’s van onderwijs, zoals Biesta zegt, en de jury moedigt alle taalleraren aan om die iedere dag weer te nemen.